

Nieuwsbrief Stichting Pensioenfonds Atos

INHOUD:

1. Pensioenfonds
2. Verkort jaarverslag
3. Nieuws van de bestuurstaafel
4. Spotlight
5. Algemeen pensioennieuws

COLOFON

Pensioennieuws is de nieuwsbrief van de Stichting Pensioenfonds Atos. De nieuwsbrief is te downloaden van de website

www.pensioenfondsatos.nl

Belangstellenden kunnen de nieuwsbrief per e-mail krijgen toegestuurd. Stuur een verzoek naar: pensioenfonds@atos.net

Kijk voor meer informatie op: www.pensioenfondsatos.nl.

Alleen aan het pensioenreglement kunnen rechten worden ontleend.

Jaarverslag 2017 is gepubliceerd

Het jaarverslag 2017 van Stichting Pensioenfonds Atos is inmiddels gepubliceerd en beschikbaar op onze website. Voor de liefhebber is ook een gedrukte versie beschikbaar. Het jaarverslag stelt jou in staat om een goed en betrouwbaar beeld te krijgen over hoe het pensioenfonds er voor staat. In het bestuursverslag vind je met name de beleidsverantwoording terug. De jaarrekening bevat met name de 'harde' cijfers. Je kunt het jaarverslag hier downloaden van onze website. Als je een hardcopy wenst, kun je die bij het pensioenbureau opvragen.

Heb je vragen en/of opmerkingen over het jaarverslag, laat ons dit weten via:

pensioenfonds@atos.net

Verkort Jaarverslag 2017

2017 was een financieel ambivalent jaar. Aan de ene kant zorgde een iets stijgende rente voor een betere dekkingsgraad. Aan de andere kant was het rendement bescheiden ondanks stijgende aandelenkoersen. Dit was een direct gevolg van het feit dat SPA m.b.t. aandelen weinig risico kon nemen in 2017. De actuele dekkingsgraad steeg naar 108,2%. Het bestuur heeft altijd, en voert nog steeds, een langetermijnbeleid gevoerd gericht op kapitaalbehoud en heeft de overtuiging dat de rente niet zo laag zal blijven als in 2015. Nu de niveaus van dat jaar ook inderdaad verlaten zijn en de rente langzaam omhoog kruipt, begint deze strategie haar vruchten af te werpen met een stijgende dekkingsgraad. In de VS stijgt de korte rente nu al tweeënehalf jaar. Als de komende jaren de ECB haar 'quantitative easing' beleid (het opkopen van obligaties om de rente laag te houden) gaat afbouwen, verwacht SPA dat de rente verder zal stijgen en als dat gebeurt dan is de beleggingsportefeuille van het fonds daarop voorbereid. Het fonds staat er door de stijging van de dekkingsgraad nu relatief goed voor; SPA staat vergeleken met andere fondsen in de middenmoot qua dekkingsgraad. Aan de andere kant is er nog steeds een herstelplan van toepassing. Het herstelplan-rekenmodel voorspelt nu dat we in 2020 weer een dekkingsgraad hebben die hoger is dan de vereiste dekkingsgraad. Onderstaand tref je de samenvatting van de cijfers uit het jaarverslag, inclusief een vergelijking met het jaar daarvoor:

Gewezen deelnemers, gewezen deelnemers met voortzetting en pensioengerechtigden	31-12-2017	31-12-2016
Gewezen deelnemers	14.255	14.547
Gewezen deelnemers met voortzetting	141	150
Pensioengerechtigden	2.258	2.011
Totaal	16.654	16.708

Pensioengerechtigden per soort	31-12-2017	31-12-2016
Ouderdomspensioen	1.852	1.634
Nabestaandenpensioen	406	377
Arbeidsongeschiktheidspensioen	62	64

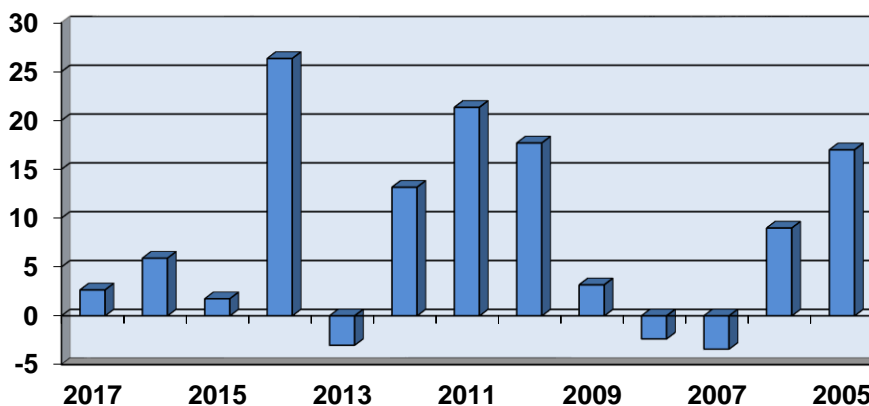
Pensioenuitkeringen (bedragen in €1.000)	2017	2016
Ouderdomspensioen	31.568	28.314
Nabestaandenpensioen	4.809	4.468
Arbeidsongeschiktheidspensioen	413	486
Overige (afkopen)	42	187

Verkort Jaarverslag 2017

Toeslag (in procenten)	2017	2016
Indexering	0,0	0,0
75% CPI (afgeleid oktober-oktober)	0,3	0,3

	2017	2016
Beleidsdekkingsgraad	107,7	100,9
Beleggingsrendement (in procenten)	2,65	5,9

Hieronder staat een overzicht van de behaalde rendementen sinds 2005. Het gemiddelde rendement over deze periode was 8,4%.

Beleidsissues

Het bestuur van SPA heeft in 2017 haar missie geherformuleerd m.b.t. de indexatie-ambitie (van 75% naar 100%). De missie is: "De Stichting Pensioenfonds Atos (SPA) stelt zich ten doel pensioenen te verstrekken ten behoeve van (gewezen) werknemers van Atos en hun nabestaanden. SPA streeft naar duurzame toeslagverlening (indexatie) op pensioenen welke voortvloeien uit uitkeringsovereenkomsten van de gewezen deelnemers van (tenminste) 100% van de CPI (*) en naar optimale pensioenen welke voortvloeien uit premieovereenkomsten van de deelnemers." Zodoende is de indexatieambitie weer terug op het niveau dat SPA in het verleden hanteerde.

Het aantal klachten en bezwaren was gelukkig weer heel beperkt in 2017. Het bestuur heeft geen bezwaren in behandeling hoeven te nemen, het aantal bezwaren is voor het tweede jaar op rij op nul uitgekomen. Dit geeft een positieve indicatie van de kwaliteit van de dienstverlening en de informatieverstrekking. In 2017 heeft het pensioenfonds daarnaast slechts 4 klachten ontvangen; ook het aantal klachten (4 op ongeveer 16.500 betrokkenen) is laag en bijna gelijk gebleven t.o.v. 2016, toen waren er 3 klachten.

SPA heeft in 2017 een ALM-studie uitgevoerd en haar risicohouding vastgesteld. SPA zal de komende jaren met een VEV-bandbreedte van 8% tot maximaal 22,5% werken en hanteert een ondergrens voor het pensioenresultaat van 90%. Uit de ALM-studie volgde overigens dat het verwachte pensioenresultaat ongeveer 100% is, d.w.z. dat over een lange termijn bezien gemiddeld iedereen zijn pensioentoezegging zal krijgen en in de toekomst ook nog geïndexeerd wordt. Maar een gemiddelde zegt niets over een individu: voor gepensioneerden is dat resultaat niet waarschijnlijk. Zij zullen nog een aantal jaren indexatie moeten missen en het pensioenresultaat zal voor hen wat lager liggen (maar naar verwachting wel ruim boven de 90%).

In 2017 moest het bestuur veel problemen overwinnen in de sfeer van de governance en ook m.b.t. een aanwijzing van DNB; dit heeft veel extra werk veroorzaakt. Gelukkig hebben de verkiezingen in 2017 van nieuwe VO leden het governanceconflict opgelost. In de aanwijzing vroeg DNB aan het bestuur om 4 gedragslijnen uit te voeren, die voor SPA de volgende acties in 2018 met zich brachten:

1. SPA heeft een kwetsbaarhedenanalyse opgesteld waarmee aangetoond is dat de organisatie van het pensioenbureau op passende wijze – met voldoende capaciteit - ingericht is.
2. SPA heeft m.b.t. de uitgevoerde ALM-studie deels niet eerder aan DNB overhandigde informatie alsnog toegestuurd om de studieresultaten meer uitgebreid toe te lichten en op verzoek van DNB aanvullende negatieve toekomstscenario's door laten rekenen. Daarnaast zijn er "investment cases" opgesteld; dit zijn beschrijvingen van de beleggingscategorieën waarin nog eens separaat en expliciet wordt opgeschreven waarom die categorieën geschikt en aantrekkelijk zijn voor het fonds om in te beleggen.
3. SPA heeft met documenten onderbouwd aan DNB laten zien dat de risicohouding met het Verantwoordingsorgaan is afgestemd en heeft m.b.v. een nadere studie de strategische asset allocatie anders ingericht in het beleggingsbeleid, waarbij met name ook de bandbreedtes die per beleggingscategorie golden zijn ingeperkt.
4. SPA heeft haar kwalitatieve criteria voor de evaluatie van het vermogensbeheer uitgebreid en per criterium de impliciete weging die daaraan werd gegeven geëxpliciteerd. Voorts zijn de 2017 resultaten van de jaarlijks uitgevoerde evaluatie aan DNB ter beschikking gesteld.

Het bestuur heeft opvolging gegeven aan de 4 gedragslijnen en op het moment van schrijven van het verslag heeft DNB kenbaar gemaakt dat de punten 1 en 4 geheel en adequaat opgevolgd zijn, dat er nog een paar aanvullende vragen zijn t.a.v. punt 2 en dat, in relatie tot die vragen, nog niet beoordeeld kan worden of punt 3 geheel en adequaat is opgevolgd. Het bestuur heeft de beantwoording van de aanvullende vragen op 15 juni 2018 ingediend bij DNB.

Het bestuur nam in 2017 afscheid van haar bestuurslid Arend van Buuren. Het fonds is hem heel veel dank verschuldigd: hij bekleedde bijna 8 jaar de functie van secretaris en bijna twee jaar hanteerde hij de voorzittershamer en was gedurende vele roerige jaren bij het fonds betrokken. Tot zijn grootste verdiensten behoorde zeker ook de onderhandelingen bij de afscheiding van de werkgever, waar hij persoonlijk een belangrijke bijdrage leverde aan het regelen van een mooie deal met een goede afkoopsom. Het bestuur hoopt dat hij nog lange tijd van een goed pensioen bij SPA mag genieten.

Nieuwsgierig? Ga naar onze website (www.pensioenfondsatos.nl), en download het jaarverslag.

NIEUWS VAN DE BESTUURSTAFEL

Hieronder staat een kleine greep uit de onderwerpen welke de afgelopen periode op de agenda van de bestuursvergaderingen van het pensioenfonds hebben gestaan

Indexatiebesluit 2018.

Een vast onderdeel bij het vaststellen van het jaarverslag is het definitief vaststellen van de indexatie. In januari van dit jaar is het voorlopige besluit genomen om, gezien de stand van de dekkingsgraad en de geldende indexatierichtlijn, niet te indexeren. Nu is een definitief besluit genomen; het bestuur heeft besloten, gezien de nog steeds valide overwegingen die van toepassing waren bij het voorlopige besluit, om in 2018 geen indexatie over de pensioenen en pensioenaanspraken te verlenen. Meer over het indexatiebesluit vind je elders in dit Pensioennieuws.

Richtlijn indexatiebeleid 2018

Het bestuur heeft haar Richtlijn indexatiebeleid, ook wel toeslagbeleid genoemd, na advies van het Verantwoordingsorgaan, aangepast. De aanpassing van het indexatiebeleid werd door het bestuur nodig geacht, omdat het indexatiestreven pas werd gerealiseerd vanaf een beleidsdekkingsgraad van 115%. Daar had het bestuur goede redenen voor, maar naar aanleiding van een aantal ontwikkelingen wilde het bestuur van SPA het beleid nu alsnog aanpassen aan de wettelijke minimumgrenzen:

- door de vertragende werking van de beleidsdekkingsgraad (bij een stijgende dekkingsgraad blijft deze achter bij de actuele dekkingsgraad), is de 115% ondertussen een erg hoge drempel gebleken. De wet kent een ondergrens van 110% voordat er tot indexatie mag worden overgegaan. SPA was een aantal jaren strenger met een ondergrens van 115% en een (korte termijn) doelstelling van 75% CPI-huishoudens afgeleid als indexatiemaatstaf, maar de daaraan ten grondslag liggende redenen zijn door recente ontwikkelingen grotendeels weggevallen. Deze redenen betroffen:

- de uitkomsten van de consistentietoets lieten wettelijk in 2014 geen doelstelling van 100% CPI afgeleid indexatie meer toe. Deze moest teruggebracht worden tot 75% CPI afgeleid. Omdat de wetgever de consistentietoets heeft afgeschaft is deze beperking niet meer aan de orde. De nieuwe maatstaf (de Haalbaarheidstoets) levert geen beperking op m.b.t dit punt;
- de hoogte van het Vereist Eigen Vermogen (VEV). Ten tijde van de vaststelling van het huidige indexatiebeleid kende SPA een VEV van ongeveer 10% (vereiste beleidsdekkingsgraad van 110%). Indien er iedere keer als de beleidsdekkingsgraad 110% zou bereiken er ook geïndexeerd zou worden, dan zou de kans dat SPA weer onder de 110% zou komen groter worden en tot een dekkingstekort kunnen leiden. Dan zou SPA ook sneller weer verplicht worden om een herstelplan in te dienen. Een argument om de ondergrens van 115% in te stellen was derhalve om dit jojo effect rond die 110% te voorkomen. In dat geval zou het verlenen van indexatie niet direct leiden tot een hogere kans op een dekkingstekort. Het VEV is echter sindsdien gestegen tot (momenteel ongeveer) 13%, waardoor dit argument niet meer actueel is;
- de dekkingsgraad was mede sterk gedaald door de sinds 2008 periodiek sterke verhogingen van de levensverwachting. Voor die verhogingen geldt dat de oudste deelnemers en gepensioneerden de meeste jaren feitelijk een te lage premie hadden betaald t.o.v. de aangepaste levensverwachting. Het werd dan ook rechtvaardig geacht om niet te snel te indexeren, omdat de oudste deelnemers en gepensioneerden daar het grootste nadeel van hebben, wat dan weer compenseerde voor de voordelen die ze feitelijk gehad hebben door de (achteraf) te lage premie die ze altijd betaald hebben. Op die manier werden de belangen tussen de bloedgroepen zorgvuldig afgewogen en in evenwicht gebracht. Omdat er sinds 2008 al bijna 12% achterstand in indexatie is opgelopen, die met name de oudste deelnemers en gepensioneerden direct voelen, is dit evenwicht echter vrijwel geheel hersteld. De bijstellingen in levensverwachting is namelijk ook ongeveer 12% geweest sinds 2008. De afweging tussen de belangen van de verschillende bloedgroepen valt nu dus anders uit; bij de afweging van de belangen wordt nu rekening gehouden dat de pensioengerechtigden een indexatieachterstand hebben opgelopen, die zij maar deels nog zullen kunnen inhalen. Meegewogen wordt dat jongeren nog wel die kans hebben en het beleid daar ook op gericht is.

De keuze om een toeslag/ indexatie (hierna indexatie) te verlenen moet worden genomen overeenkomstig de bepalingen van het Pensioenreglement en zal volledig tot de beleidsvrijheid van het bestuur van de SPA behoren. Er is geen recht op indexatie en het bestuur heeft de mogelijkheid om af te wijken van de tabel als bijzondere omstandigheden dit wenselijk maken.

Voor het beleid wordt de volgende tabel gebruikt:

Dekkingsgraad per 31 December	Indexatie
Boven 130%	100% van CPI-huishoudens afgeleid
110% - 130%	Wettelijk maximaal toegestane % van CPI-huishoudens afgeleid (duurzaam indexeren eis)
Beneden 110%	0% van CPI-huishoudens afgeleid

Uitleg: Als de DG lager is dan 110%, wordt geen indexatie verleend. Dit mag wettelijk niet.

De ondergrens van 110% dekkingsgraad voordat er tot indexatie wordt overgegaan sluit dus aan bij de wet. Er vindt daarboven echter nog niet direct volledige indexatie plaats. Bij een DG tussen de 110% en 130% wordt slechts een deel van de ambitie gerealiseerd. De ambitie is om de volledige prijsstijging van de prijsindex CPI-huishoudens afgeleid, te compenseren (dit wordt in de tabel "100% van CPI-huishoudens afgeleid" genoemd)

De wet vereist namelijk dat als je indexeert, het fonds dan moet aantonen dat men duurzaam, d.w.z. langdurig, deze indexatie kan toekennen. Dit is echter pas mogelijk bij een dekkingsgraad van ongeveer 130%. Bij een dekkingsgraad tussen de 110% en 130% zal dit duurzaamheidsvereiste resulteren in minder ruimte om te indexeren en zal dus niet de volledige prijsstijging gecompenseerd worden.

Als de DG bijvoorbeeld 120% is, dan rekent de actuaire uit hoeveel indexatie het fonds kan verlenen zonder dat er een gevaar voor de DG op lange termijn ontstaat. Dit zal dan niet de volledige stijging van de prijsindex zijn, maar bijv. voor de helft. De idee hierachter is dat als er

te snel volledig geïndexeerd wordt, jongere generaties misschien straks te weinig hebben. Daarom wordt uitgerekend of de indexatie die het bestuur gaat toekennen ook voor lange tijd mogelijk is zonder dat het fonds in de problemen komt. De jongeren weten dan dat deze indexatie ook in de toekomst nog mogelijk is en dat er niet eerst veel geïndexeerd wordt en er later nog maar heel summier geïndexeerd kan worden.

De tabel hierboven zal opnieuw worden gezien als de toepasselijke regels van DNB worden veranderd of marktomstandigheden aanzienlijk zijn veranderd.

Vanaf een beleidsdekkingsgraad boven de 130% wordt er inhaalindexatie toegepast. De inhaalindexatie is zo hoog als mogelijk is zonder dat de beleidsdekkingsgraad als gevolg van de inhaalindexatie weer onder 130% belandt, met een maximum van 200% CPI-huishoudens afgeleid. Ons maximum wordt in 1 jaar waarin inhaalindexatie plaatsvindt 2x de prijsstijging van het jaar waarover wordt toegekend. Iedereen krijgt dezelfde inhaalindexatie. Eerst wordt het laatste jaar waarin niet geïndexeerd is ingehaald. Daarna het een na laatste jaar waarin niet geïndexeerd is en zo verder, tot er geen jaren meer over zijn waarin niet geïndexeerd is.

Raad van Toezicht

Stichting Pensioenfonds Atos zal uiterlijk per 1 januari 2019 een intern toezicht in de vorm van een Raad van Toezicht (RvT) invoeren. De RvT zal bestaan uit drie leden. De leden van de RvT zullen worden benoemd (en ontslagen) door het bestuur, op bindende voordracht van het Verantwoordingsorgaan. Het bestuur heeft de profielschets voor de leden van de RvT op- en vastgesteld. De profielschets is ter afstemming aan het VO verstrekt en het VO zal nu leden voordragen.

Klachten en geschillen

In de klachten- en geschillenregeling van Pensioenfonds Atos is opgenomen dat het pensioenbureau eens per zes maanden aan het bestuur verslag uitbrengt over door belanghebbenden ingediende klachten en geschillen. Een belanghebbende is een persoon die uit hoofde van de statuten en/of het pensioenreglement van het pensioenfonds, rechten kan ontlenen of meent te kunnen ontlenen jegens het pensioenfonds.

Het bestuur heeft kennisgenomen van het verslag inzake klachten- en geschillen over het eerste halfjaar van 2018 en is verheugd dat er in het eerste halfjaar van 2018 geen klachten, of uitingen van ontevredenheid die als klacht kunnen worden beschouwd, door belanghebbenden bij het pensioenfonds zijn ingediend en tevens er geen bezwaren zijn ingediend en geen rechtszaken met belanghebbenden zijn gevoerd.

Goedkeuring Herstelplan

De dekkingsgraad bij Pensioenfonds Atos was begin 2018 niet op het vereiste niveau, daarom heeft Pensioenfonds Atos een evaluatie van het herstelplan uitgevoerd en ingediend bij de toezichthouder DNB. DNB heeft het ingediende herstelplan van SPA beoordeeld en heeft vastgesteld dat uit het ingediende herstelplan blijkt dat SPA uiterlijk binnen 10 jaar zal beschikken over het vereiste eigen vermogen. DNB heeft zodoende besloten in te stemmen met het de evaluatie van het herstelplan.

Verslag Compliance officer

Het bestuur heeft de rapportage over 2017 van de Compliance Officer besproken, met name de gebeurtenissen omtrent het Verantwoordingsorgaan (VO) en de aanwijzing van DNB.

In 2017 heeft het bestuur twee leden van het VO vanwege een compliance-incident ontslagen. De compliance officer heeft geconstateerd dat na een mislukte poging tot bemiddeling, de ontslagprocedure zorgvuldig en goed onderbouwd door het bestuur is uitgevoerd. In het vierde kwartaal van 2017 zijn er verkiezingen voor leden van het VO gehouden. De compliance officer heeft aan deze gebeurtenis bijzondere aandacht gegeven en nauwlettend gezien op compliance-issues. De uitslag van de toets op integriteitsaspecten voor nieuw verkozen leden van het VO leidde voor de compliance officer niet tot verdere op- en/of aanmerkingen. In december 2017 heeft toezichthouder DNB aan Pensioenfonds Atos een aanwijzing gegeven. DNB is van mening dat SPA in overtreding was inzake een aantal artikelen in de Pensioenwet en heeft bij de aanwijzing een gedragslijn opgelegd inzake het beleggingsbeleid, waaraan SPA op termijn moet voldoen. Het bestuur geeft opvolging aan de aanwijzing door o.a. het vaststellen van een aangepast strategisch beleggingsbeleid en het vaststellen van een aangepast beleggingsjaarplan.

Rapportage van de Visitatiecommissie

De taak van de Visitatiecommissie (VC) bestaat uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur, toezicht op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en toezicht op de algemene gang van zaken bij SPA. De VC legt jaarlijks haar bevindingen vast in een rapport en legt verantwoording af aan het VO en aan het bestuur.

Het rapport is onderverdeeld in de volgende onderwerpen:

1. Functioneren van de governance;
2. Functioneren van het bestuur;
3. Beleid van het bestuur;
4. Algemene gang van zaken in het fonds;
5. Adequate risicobeheersing;
6. Evenwichtige belangenafweging;
7. Communicatie;
8. Naleving Code Pensioenfonds;
9. Cultuur en gedrag;
10. Opvolging van eerdere aanbevelingen van het intern toezicht.

In het jaarverslag 2017 is het oordeel van de VC op het beleid van het bestuur en de reactie van het bestuur op het oordeel te lezen. U vindt het volledige jaarverslag op de website (link "jaarverslagen" rechtsonder op de home page).

In onze pensioenmailbox pensioenfonds@atos.net ontvangen wij verschillende vragen. Aan onderstaande willen we graag even aandacht besteden.

Wordt er over 2018 geïndexeerd en wat is de indexatieachterstand?

Het pensioenfonds had voor 2017 een indexatieambitie van maximaal 75% van de Consumentenprijsindex (CPI) voor alle huishoudens (afgeleid), maar het bestuur besluit in hoeverre de indexatie wordt toegekend. De stand van de beleidsdekkingsgraad per 31-12-2017 was 107,7%. In januari 2018 is door het bestuur het voorlopige besluit genomen om, gezien de stand van de dekkingsgraad en de geldende indexatierichtlijn, niet te indexeren. Na vaststelling van het jaarverslag over 2017 is een definitief besluit genomen; het bestuur heeft besloten, gezien de nog steeds valide overwegingen die van toepassing waren bij het voorlopige besluit, om over 2018 definitief geen indexatie over de pensioenen en pensioenaanspraken te verlenen.

Het pensioenfonds heeft een overzicht opgesteld van de gemiste indexatie, u kunt hieruit opmaken hoeveel indexatie u heeft gemist vanaf het jaar van in dienst treding. Het overzicht betreft de periode 2000 - 2018. Voor degenen die voor 2000 in dienst zijn getreden bij Atos geldt hetzelfde als voor iemand die in 2000 in dienst trad en kan naar de gegevens in die kolom gekeken worden.

Gemiste indexatie	Jaar in dienst													
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
2000														
2001	0,2%													
2002	0,0%	0,0%												
2003	3,3%	3,3%	3,3%											
2004	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%										
2005	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%									
2006	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%								
2007	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%							
2008	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%						
2009	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%					
2010	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%				
2011	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%			
2012	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%		
2013	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	
2014	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%
2015	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%
2016	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
2017	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
2018	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Totaal	17,5%	17,3%	17,3%	13,5%	11,5%	11,5%	11,5%	11,5%	11,5%	8,8%	8,4%	6,9%	4,5%	2,9%

Let op: Het totaal is geen optelsom van de cijfers van de verschillende jaren, het totaal betreft de samengestelde gemiste indexatie. Het totaal is daarom hoger dan de som van de cijfers van de verschillende jaren.

Toelichting: In januari van enig jaar wordt vastgesteld of er per 1 januari van dat jaar wordt geïndexeerd en voor hoeveel er wordt geïndexeerd. De indexatie vindt plaats over de per 1 januari van dat jaar opgebouwde pensioenaanspraken. Dit betekent dat iemand die bijv. in 2007 in dienst komt, pas vanaf 2008 indexatie kan krijgen want deze persoon had per 1 januari 2007 nog geen pensioenaanspraken opgebouwd. Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de gemiste indexatie over de periode 2000-2018. In de rijen staat per jaar welke indexatie dat jaar is gemist. De totaal gemiste indexatie staat onderaan de kolom. Bijv. iemand die in 2007 in dienst is gekomen heeft in totaal 11,5% indexatie gemist.

Wat is het verband tussen rendement en risico m.b.t. de beleggingsportefeuille?

Beleggers krijgen tijdens hun zoektocht naar rendement onvermijdelijk te maken met risico. Want rendement gaat hand in hand met risico en iedere beleggingscategorie heeft zijn eigen risicoprofiel. Die verschillende beleggingscategorieën reageren allemaal anders op de markt en economische situaties. Het gebeurt zelden dat alle categorieën tegelijk in waarde dalen. Vandaar dat het verstandig is om voor spreiding in de beleggingsportefeuille te zorgen: door niet alle eieren in één mandje te stoppen wordt het risico beperkt.

Een belangrijke vorm van spreiding is de keuze voor verschillende beleggingscategorieën. De meest gangbare categorieën waarover je vermogen kunt verdelen zijn aandelen, obligaties en cash.

De hoeveelheid vermogen die je in iedere categorie steekt wordt grotendeels bepaald door je risicoprofiel, de tijd waarover je belegt en de doelen die je wilt behalen. Hoe verder weg je beleggingshorizon ligt – een pensioen over 30 jaar, bijvoorbeeld – en hoe hoger het rendement dat je nodig hebt om je doelen te behalen, hoe offensiever je de asset allocatie kunt indelen. Zolang dat binnen je grenzen van geaccepteerd risico ligt, uiteraard.

Om een goed oordeel te kunnen vellen over de kwaliteit van een rendement, is het noodzakelijk om dit te relateren aan het genomen risico. SPA onderkent bij het uitvoeren van haar beleggingsbeleid o.a. de volgende risico's:

Marktrisico, waaronder renterisico. Het risico dat de waarde van een beleggingsobject in waarde daalt als gevolg van de ontwikkelingen op de financiële markten.

Valutarisico. Het risico dat de waarde van de vreemde valuta van het Pensioenfonds (dus ten opzichte van de euro) daalt.

Debiteuren/kredietrisico. Het risico dat een wederpartij definitief niet in staat is haar verplichtingen na te komen.

Liquiditeitsrisico. Het risico dat de markt onvoldoende mogelijkheden blijkt te hebben om een belegging tegen een redelijke prijs te verkopen.

Concentratierisico. Dit risico wordt bijv. gemeten naar concentratie van een land of naar tegenpartij.

Het bestuur van SPA bepaalt de samenstelling van de beleggingsportefeuille mede op basis van een ALM-studie. De aannames voor een dergelijke studie betreffen de verwachte rendementen, risico's en correlaties van de beleggingscategorieën binnen de

beleggingsportefeuille, en de verwachte ontwikkeling van de rentetermijnstructuur, die van toepassing is op de pensioenverplichtingen. Het pensioenfonds draagt er zorg voor dat deze aannames zijn vastgesteld, dat ze overeenkomen met realistische waarden en voldoen aan relevante wetgeving. Het pensioenfonds neemt niet ieder moment evenveel risico. Daarom is het rendement soms lager dan bij ander pensioenfonds. Door minder risico te nemen daalt het rendement veelal, maar is er ook minder kans op een negatief rendement. In andere perioden, waarin dit veiliger lijkt, neemt het fonds soms meer risico. Het is dus belangrijk om, indien je de rendementen van het fonds vergelijkt met andere partijen, om ook in de tijd te bezien hoeveel risico er is genomen.

ALGEMEEN PENSIOEN NIEUWS

IORP II

Op 13 januari 2019 treedt een nieuwe Europese richtlijn (IORP II) in werking met als doel het bevorderen van de verdere ontwikkeling van het tweede pijler pensioen in de Europese Unie. De voorschriften uit de richtlijn strekken ertoe:

- Te waarborgen dat bedrijfspensioenregelingen financieel gezond zijn;
- Meer bescherming en informatie aan deelnemers en pensioengerechtigden te geven;
- Hindernissen voor grensoverschrijdende activiteiten van fondsen weg te nemen;
- Verantwoordelijk beleggen op lange termijn aan te moedigen

De belangrijkste wijzigingen voor Nederland zijn:

- Aanvullende regelgeving voor governance, met de vereiste van integraal risicomanagement, de introductie van sleutelfuncties voor risicobeheer, actuariële functie en interne audit (i.e. de expliciete scheiding van uitvoering en controle op de uitvoering), en de toevoeging van een verplichte, minimaal driejaarlijks uit te voeren eigenrisicobeoordeling;
- Verduidelijking van de procedure van een grensoverschrijdende collectieve waardeoverdracht; en
- Aanvullende regelgeving voor de informatieverstrekking.

De wetgeving die Nederland moet implementeren in de Nederlandse wet is nog niet afgerond. Toch is het bestuur van SPA momenteel drukdoende zich voor te bereiden om tijdig te kunnen voldoen aan de nieuwe verplichtingen die uit hoofde van IORP II van toepassing zullen worden.

De toepassing van Hoog - laag ouderdomspensioen bij Pensioenfonds Atos

Pensioenfonds zijn volgens de pensioenwet verplicht om aan pensionerende deelnemers de mogelijkheid van variatie in het ouderdomspensioen aan te bieden. Pensioenfonds Atos heeft deze vereiste vorm gegeven in artikel 6 van het pensioenreglement.

De gewezen deelnemer (met voortzetting) heeft het recht om op de pensioengerechtigde leeftijd het alsdan ingaande ouderdomspensioen om te zetten in een ouderdomspensioen dat gedurende de periode tot uiterlijk de eerste van de maand volgend op het bereiken van de 70-jarige leeftijd hoger is dan het oorspronkelijke ouderdomspensioen en in de periode daarna lager is dan het oorspronkelijke ouderdomspensioen.

Hierbij geldt dat de hoogste uitkering maximaal in een verhouding van 100:75 mag staan tot de laagste uitkering.

Er kan bij aanvang gekozen worden om de pensioenuitkering in hoogte te variëren. Dit houdt in dat eerst een periode een hogere uitkering wordt ontvangen ontvangt en daarna levenslang een lagere uitkering.

Voorbeeld: Het ouderdomspensioen met een ingangsdatum 65 jaar wordt als volgt vastgesteld:

Bij de keuze voor een hogere uitkering tot 70 jaar, ontvang je de eerste vijf jaar ca. 123,5% van het oorspronkelijk vastgestelde ouderdomspensioen. Na vijf jaar wordt het ouderdomspensioen verlaagd tot 75% van het verhoogde ouderdomspensioen. Dit komt overeen met ca. 92,63% van het oorspronkelijk vastgestelde pensioen. Nabestaandenpensioen t.b.v. de partner na overlijden valt niet onder de hoog – laag regeling.

Bij pensioeningang vóór de AOW-datum staat de pensioenwet t.b.v. de dekking van het AOW-gat toe dat de maximale verhouding 100:75 wordt losgelaten en tot de AOW-datum het ouderdomspensioen mag worden verhoogd met maximaal tweemaal het bedrag aan AOW-uitkering inclusief vakantiegeld voor gehuwden.

De Pensioenvergelijker

Deelnemers kunnen gebruikmaken van de pensioenvergelijker als onderdeel van de Pensioen 1-2-3 informatie op de website van Pensioenfonds Atos. De pensioenvergelijker komt voort uit de Wet Pensioen-communicatie en maakt duidelijk en eenvoudig de verschillen tussen twee pensioenregelingen inzichtelijk.

Zeker bij een wisseling van baan kan door het invullen van de pensioenvergelijker de oude en de nieuwe pensioenregeling worden vergeleken en kan bijvoorbeeld hulpmiddel zijn om te bepalen of waardeoverdracht zinvol is. De informatie die nodig is voor het invullen van de pensioenvergelijker kan gehaald worden uit laag 1 van Pensioen 1-2-3 van de pensioenuitvoerders.

Pensioenfonds
atos

Burgemeester
Rijnderslaan 30

2^e etage

1185 MC
AMSTELVEEN

+31 88 265 8633